

แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา  
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

Guidelines for the Development of Educational Administration of General  
Buddhist Scripture Schools in Muang District, Chiang Mai Province

พระมหาวิเศษ เสาะพบดี\* พระครูสมุห์ธนโชติ เชื้อนเพชร\* เรืองวิทย์ นนททา\*\* และ เกรียงไกร เจริญผล\*\*\*

\* สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

\*\* ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่

\*\*\* สาขารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Phramaha Wiset Sorphobdee,\* Phrakhrusamu Thanachot Khurnphech,\* Ruangwit Nontapa,\*\*  
and Kriangkrai Charoenphon\*\*\*

\* Program of Buddhism and Philosophy, Mahamakut Buddhist University

\*\* Graduate Diploma of Teaching Profession, The Far Eastern University, Chiang Mai Province

\*\*\* Degree of Public Administration, College of Management, Mae Jo University

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการศึกษา 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาการบริหารการศึกษา 3) เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ครู ผู้ปฏิบัติงานในการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 81 รูป/คน โดยเลือกการสุ่มตัวอย่างแบบเครซี่และมอร์แกน 2) บุคลากรผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 12 รูป/คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โรงเรียนแต่ละ 2 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ 2) แบบสอบถาม ใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.005 2) ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ = 0.934 และ 3) แนวทางพัฒนาการบริหารด้านวิชาการเน้นครูที่มีมืออาชีพ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

การบริหารด้านงบประมาณ จำต้องบริหารอย่างมืออาชีพ การบริหารด้านบุคลากรจำต้องมีการจัดสรรแต่ละอัตราที่เหมาะสม การบริหารด้านงานบริหารทั่วไป จำต้องกำหนดแผนการดำเนินการเพื่อให้รองรับต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ทำงานเป็นทีม

**คำสำคัญ:** แนวทางพัฒนา การบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) investigating the problems of educational administration 2) investigating the needs for development of educational administration, and 3) finding the guidelines for development of educational administration. The samples included 1) 81 teachers teaching in the General Buddhist Scripture Schools, and 2) 12 key personnel for educational administration of the General Buddhist Scripture Schools, and two of which were chosen from each school through purposive sampling. The tools used in data collection were 1) structured interview with content analysis, and 2) questionnaire using statistics of Percentage, Mean, and Standard Deviation for data analysis.

The results indicated that 1) the overall problems of educational administration of the

General Buddhist Scripture Schools were at a medium level with a Mean of 3.014 and a Standard Deviation of 1.005, 2) the overall needs for development of educational administration of the General Buddhist Scripture Schools were at a high level with a Mean of 3.53 and a Standard Deviation of 0.934, and 3) the guidelines for development of educational administration in terms of academic matters focused on good and professional teachers and student-oriented activities, budget focused on professional administration, personnel focused on appropriate allocation of personnel, and general administration focused on action plans to support systematic development of schools and teamwork.

**Keywords:** Guidelines for Development, Educational Administration, General Buddhist Scripture Schools

## บทนำ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารการศึกษาไว้โดยตั้งเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน พัฒนาคุณภาพครูบุคลากรของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดเน้นของโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ และมีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และส่งเสริมระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) อย่างต่อเนื่อง ให้เป็นไปตามพันธกิจที่ต้องดำเนินการในสนับสนุนส่งเสริม สถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สนับสนุนส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียนให้สามารถบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สนับสนุนส่งเสริมครู/บุคลากรของสถานศึกษา ภายในกลุ่มโรงเรียน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียน ของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน ให้มีคุณภาพตามจุดเน้นและคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร รวมถึงการนิเทศ กำกับ ติดตาม ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในกลุ่มโรงเรียน (Division of Buddhist Studies, 2009)

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ

ดูแลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 สังกัดกองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานให้การสนับสนุนในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารจัดการสถานศึกษาแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของคณะสงฆ์ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 และประกาศมหาเถรสมาคม ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 โดยมีพระธรรมวินัยและกฎระเบียบของคณะสงฆ์เป็นพื้นฐานในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ ดังนั้น คณะผู้วิจัยเห็นว่าการบริหารการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ดำเนินการในการกิจหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติด้วยการพัฒนาทั้งระบบ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพของปัจจัยการผลิต การพัฒนาคุณภาพของกระบวนการบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังกำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งต้องมี การประกันคุณภาพภายในอยู่ในกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา ซึ่งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารและจัดการสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามโครงสร้างใหม่ ในการบริหารการศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไปมากขึ้น และดำเนินการได้อย่างคล่องตัว ครู และบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเข้าใจในอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการตระหนักถึงขอบข่ายภาระงานที่ตนรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา จึงได้ทำวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษา อันเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต่อไป

## วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่

### วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ ครู และผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ ครู ผู้ปฏิบัติการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อำเภอมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 101 รูป/คน ได้ใช้สูตรการคำนวณขนาด โดยใช้สูตรคำนวณของเครซีและมอร์แกน จำนวน 81 รูป/คน

2. กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 12 รูป/คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือ 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู ผู้ปฏิบัติการสอน โดยคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามศัพท์ปฏิบัติการเป็นหลักแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษา ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 ร่างแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมและตอบวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาในการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาถึงความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม โดยให้ครอบคลุมถึงรายละเอียดของเนื้อหา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วนำไปทดลองใช้ (Try –out) จำนวน 30 คน กับ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดินนา ที่ฝึกการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้เท่ากับ 0.997

ขั้นตอนที่ 5 นำไปใช้เก็บข้อมูลจริง โดยคณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษา

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับปลายเปิดถึงแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษา

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้มีส่วนสำคัญในการบริหารการศึกษาซึ่งการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามศัพท์ปฏิบัติการโดยได้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งเป็นออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามแล้วจึงได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม แล้วลงรหัส บันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปแล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ดังนี้

1. สถิติในการใช้วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

2. สถิติในการใช้วิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียน คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการจัดระเบียบแล้วมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งใช้แผนภูมิเป็นเครื่องมือในการช่วยวิเคราะห์ เพื่อให้ทราบความเกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยต่าง ๆ

2. นำข้อมูลย่อย ๆ ต่าง ๆ ที่ได้คัดแยกและจัดระเบียบแล้วมารวมกันเป็นกลุ่ม ๆ (Clustering) ตามลักษณะของความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กัน

3. ตีความ (Interpretation) และสรุปความ (Conclusion) จากข้อมูลที่ได้ค้นคว้ามาเพื่อให้เห็นถึงแนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวมาด้วยการอธิบายถึงความเกี่ยวเนื่องกัน ความสัมพันธ์กันระหว่างข้อมูลย่อย ๆ ต่าง ๆ ตามเนื้อหา และประเด็นเดียวกันแต่บริบทแตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

### สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.005 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.880 สภาพปัญหาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.18 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.354 สภาพปัญหาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำและเสนอของบประมาณ สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.923 สภาพปัญหาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง และวินัยและการรักษาวินัย และสภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านงานบริหารทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 2.83 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.861 สภาพปัญหาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบการบริหารและ

พัฒนาองค์กร และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดำเนินงานธุรการ และการประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

2. ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.934 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.58 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.933 ความต้องการพัฒนาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การแนะแนวการศึกษา ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.950 ความต้องการพัฒนาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การบริหารการเงิน และการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน และการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านบุคลากร โดยรวมระดับอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.917 ความต้องการพัฒนาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ วินัยและการรักษาวินัย การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง และการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง ส่วนความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านงานบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.34 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.478 ความต้องการพัฒนาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การดำเนินงานธุรการ และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ด้านวิชาการ สรุปได้ว่า การดำเนินการด้านวิชาการในโรงเรียนค่อนข้างสมบูรณ์ให้พัฒนาหลักสูตรและตอบสนองนโยบายการศึกษาแห่งชาติ และมีลักษณะเฉพาะเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพราะต้องเรียนวิชาสามัญควบคู่กับแผนกธรรม ควบคู่กับทักษะชีวิตแบบพุทธวิธีของพระพุทธเจ้า โดยเน้นครูที่ดีมีอาชีพ ตรงเอกการสอนในวิชานั้น ๆ เน้นนักเรียนเป็นสำคัญส่งครูเข้าอบรมเทคนิค

การสอนเพื่อพัฒนา O-Net B-Net ให้ได้ตามมาตรฐานชาติ จัดตารางครูติวข้อสอบให้กับนักเรียน หลักสูตรการศึกษาที่มีจำนวนน้อยกิตมากเกินไป โดยเฉพาะวิชาทางพระพุทธศาสนาที่บังคับให้มีน้อยกิตตามคณะสงฆ์ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถนำมาใช้ได้และยากเกินไป การที่จะให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีในแต่ละกลุ่มสาระ โดยอาศัยครูผู้สอนเป็นตัวผลักดันให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านงานวิชาการ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัย ควรเข้ามามีส่วนสนับสนุนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2. ด้านงบประมาณ สรุปได้ว่า ผู้ที่จะมาบริหารด้านงบประมาณได้นั้น ต้องบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ มีเอกสาร หลักฐานการเบิกจ่ายสามารถตรวจสอบได้แต่ละฝ่ายมีงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อการทำงาน ต้องมีการบริหารด้านงบประมาณ ระเบียบที่ดี ถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับนโยบายต้นสังกัดคือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำต้องกำหนดในการใช้งบประมาณอย่างประหยัดและตรงทางตามหมวดหมู่ของงบประมาณเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน เพราะงบประมาณในการบริหารการจัดการศึกษายังไม่เพียงพอ ต้องลดภาระของโรงเรียนลง จ่ายค่าตอบแทนครูไม่เป็นไปตามสภาพเศรษฐกิจ ค่าครองชีพปัจจุบัน รวมทั้งให้เป็นไปตามกรอบคิดในการใช้จ่ายงบประมาณมุ่งให้การบริหารงานงบประมาณเป็นไปตามระเบียบการใช้จ่าย โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และให้เป็นไปเพื่อการปฏิบัติโครงการ กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี 3. ด้านบุคลากร สรุปได้ว่าบุคลากรมีความมั่นคงในการทำงาน มีสวัสดิการ มีแบบแผนปฏิบัติตามเกณฑ์กระทรวงศึกษาธิการและของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จะพัฒนาให้มีความมั่นคงทางสถานภาพ เป็นพนักงานศาสนการ ที่สำคัญคือบุคลากรมีการเข้าออกตลอดเวลาเพราะไม่มีความมั่นคงในวิชาชีพอัตรากำลังไม่ชัดเจน ปัจจุบันเป็นแค่ลูกจ้างของวัด ไม่มีสวัสดิการใดๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดควรรับผิดชอบให้มีความมั่นคงในวิชาชีพ อันทั้งครูยังอ่อนประสบการณ์ ยังไม่ถึงมืออาชีพ ทางโรงเรียนรับตามเอกที่ครูจบมา พัฒนาครูโดยประเมินการเรียนการสอนของครูและจัดอบรมครูเพื่อพัฒนาศักยภาพของครูให้ดีขึ้น จำเป็นต้องกำหนดนโยบายให้ครูผู้สอนเพิ่มพูนความรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนของผู้สอน เป้าหมายหลักในการพัฒนาบุคลากรโดยมุ่งให้ครูบุคลากรของโรงเรียนมีคุณภาพและศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพครูโดยส่งเสริมให้ครูบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีทักษะและสามารถทำงานได้อย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับ

สวัสดิการและมีความสุขกับการทำงาน และ 4. แนวทางพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านงานบริหารทั่วไป สรุปได้ว่าการบริหารจัดการปฏิบัติตามแผนงาน งบประมาณของโรงเรียนและตามนโยบายของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีการจัดเก็บเป็นระเบียบ ควรกำหนดแผนการดำเนินการให้มีความก้าวหน้าในส่วนของการจัดการบริหารทั่วไปเพื่อให้รองรับต่อการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ สร้างการเป็นทีม จัดคนรับผิดชอบงานให้ตรงตามความถนัดเพื่อให้อำนาจการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไปโดยเฉพาะ ควรมีการบริหารจัดการตามกฎระเบียบอย่างชัดเจน โดยที่บุคลากรควรเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ควรปฏิบัติอย่างไร ที่เป็นแนวทางที่ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนที่ทางโรงเรียนได้แจ้งได้ และควรให้ฝ่ายวัด ฝ่ายโรงเรียน และฝ่ายจัดโครงการเกี่ยวกับพระธรรมจาริกได้มีการบริหารงานรวมไปถึงการจัดสรรงบประมาณของแต่ละฝ่ายได้อย่างสะดวกโดยไม่ก้าวก่ายฝ่ายอื่นน่าจะทำการบริหารงานเกิดความคล่องตัวมากขึ้น

### อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.005 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ อยู่อันดับแรก รองลงมา สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านวิชาการ และอันดับสาม สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านบุคลากร ส่วนอันดับสุดท้าย คือ สภาพปัญหาการบริหารการศึกษาด้านงานบริหารทั่วไป สภาพปัญหาที่อยู่อันดับสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร และงานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดำเนินงานธุรการ และการประสานและพัฒนาศูนย์การศึกษา สอดคล้องกับ Division of Buddhist Studies (2009: 26-27) ได้สรุปประเด็นที่ต้องมี การดำเนินการปรับปรุง แก้ไขอย่างเร่งด่วนดังต่อไปนี้

1) ระบบการบริหารจัดการยังไม่เข้มแข็ง ผู้บริหารยังไม่ได้เป็นนักจัดการศึกษามืออาชีพ อีกทั้ง ยึดติดกับระบบปัจเจกบุคคล เช่น เจ้าอาวาส ผู้จัดการโรงเรียน เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบมากนัก และจะทำให้เกิดช่องว่างในการพัฒนาในระยะยาว

2) บุคลากรยังขาดความชำนาญในวิชาที่สอน อีกทั้ง การพัฒนาบุคลากรยังไม่ต่อเนื่อง ไม่ทั่วถึง ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน และความมั่นคงในวิชาชีพยังมีน้อย

3) ไม่มีระบบการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีมาตรฐานพอที่จะเป็นกลไกสำคัญในการผลักดันนโยบายสู่การปฏิบัติ

4) ขาดระบบการประชาสัมพันธ์ และการตลาดเชิงรุกทำให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ถูกมองว่าเป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กที่ขาดโอกาส เด็กที่มีคุณภาพต่ำ หรือเด็กที่มีปัญหาทางสังคม ซึ่งประเด็นนี้มีผลโดยตรงต่อภาพลักษณ์ และความน่าเชื่อถือในคุณภาพของศาสนทายาทที่ผลิตขึ้นมา (แม้ในความเป็นจริงแล้วคุณภาพของผู้เรียนจะต่ำก็ตาม แต่ไม่ควรถือเป็นข้อจำกัด ควรเน้นการประชาสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์เพื่อสร้างทัศนคติใหม่)

2. จากผลการวิจัยพบว่า ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.53 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.934 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการพัฒนาการบริหาร การศึกษาด้านวิชาการอยู่อันดับแรก รองลงมา ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านงบประมาณ และอันดับสาม ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านบุคลากร ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ความต้องการพัฒนาการบริหารการศึกษาด้านงานบริหารทั่วไป เป็นไปตามกระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารทุกระดับซึ่งรวมถึงผู้บริหารการศึกษาด้วยการบริหารที่ดีจะช่วยให้งานบริหารดำเนินไปอย่างราบรื่น มีระบบไม่สับสนและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่ดีจะต้องมีทักษะในการใช้กระบวนการบริหารทุกขั้นตอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการตัดสินใจนั้นมีความสำคัญมาก หาก ผู้บริหารตัดสินใจไม่ถูกต้องการดำเนินการในขั้นต่อ ๆ ไปจะเกิดปัญหาและอุปสรรคตามมา ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีแนวคิดและข้อมูลครบถ้วนในการตัดสินใจและอาศัยกระบวนการการบริหารเป็นหลักในการบริหารงาน การดำเนินงานด้านต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่ง ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังมีรายละเอียดแนวคิดของธรรมภิบาลในแต่ละด้าน (Ministry of Education, 2003: 30-64) เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ

แนวคิดของ Chaemchay (2017) ที่ว่าการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กที่เกิดในยุคดิจิทัล โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดก่อนที่จะมีการใช้ดิจิทัลอย่างแพร่หลาย นับเป็นความท้าทายในการบริหาร การศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนในยุคนี้มีการเรียนรู้รู้อย่างไร และจะทำอย่างไรให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม หรือแนวทางใหม่ๆ ที่จะเชื่อมโยงความคิด ความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวส่งผ่านไปยังผู้เรียนยุคดิจิทัลการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเด็กที่เกิดในยุคดิจิทัล โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มบุคคลที่เกิดก่อนที่จะมีการใช้ดิจิทัลอย่างแพร่หลาย นับเป็นความท้าทายในการบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียนในยุคนี้มีการเรียนรู้รู้อย่างไร และจะทำอย่างไรให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ด้วยนวัตกรรม หรือแนวทางใหม่ ๆ ที่จะเชื่อมโยงความคิด ความรู้ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นตัวส่งผ่านไปยังผู้เรียนยุคดิจิทัล

3. จากผลการวิจัยพบว่า กรอบคิดในการใช้จ่ายงบประมาณมุ่งให้การบริหารงานงบประมาณเป็นไปตามระเบียบการใช้จ่าย โดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และให้เป็นไปเพื่อการปฏิบัติโครงการ กิจกรรม ตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยกำหนดแผนการดำเนินงานไว้ว่าให้มีความก้าวหน้าในส่วนของการจัดการบริหารทั่วไปเพื่อให้รองรับการพัฒนาโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ควรมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานบริหารทั่วไปโดยเฉพาะการจัดทำสรุปรายงานประจำปี และการปฏิบัติงานในโครงการต่าง ๆ ยังไม่เป็นรูปธรรม และชัดเจน การนิเทศติดตามของหน่วยงานต้นสังกัด ยังไม่ครอบคลุมในแต่ละโรงเรียน นอกจากนี้ ปัญหาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน (Chanakan, 2015) ดังนั้นควรมีการจัดทำสรุปรายงานประจำปี และรายงานผลการปฏิบัติโครงการต่าง ๆ เพื่อจัดเข้างานประกันคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรเพิ่มประสิทธิภาพในด้านนวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ในทุกๆ ด้าน เพื่อเพิ่มประชากรนักเรียนให้มากขึ้น และมีการสนับสนุนการศึกษาอย่างครบถ้วน โดยพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา เช่น จัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูลของเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนาบุคลากรให้มี

ความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือ ความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริม สนับสนุนงาน การศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาในการ จัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร อันได้แก่ การ จัดระบบการบริหาร เช่น ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้าง การก ิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพและสภาพของสถานศึกษา วางแผนออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วน ราชการภายในระบบการทำงานและการบริหารงานของ สถานศึกษา การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ ครอบคลุมโครงสร้าง การก ิจ บุคลากรเทคโนโลยี และกล ยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความ ต้องการจำเป็นของสถานศึกษา (Ministry of Education, 2003: 72) ซึ่งสอดคล้องกับสำนักนายกรัฐมนตรีได้ออก ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการขับเคลื่อนการ ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2552 เริ่มขับเคลื่อนตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2561 โดยการปฏิรูปการศึกษาให้ดำเนินการตามแนว ทางการพัฒนาในสี่ด้านด้วยกัน (Division of Buddhist Studies, 2009: 25) คือ

1) พัฒนาคุณภาพคนไทย ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา ริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มี ระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม มีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม

2) พัฒนาคุณภาพครู ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูด คนเก่ง เป็นคนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู

3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษา และเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกกระบบ วิทยาลัย และมิระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้น การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน และมี ระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำเป็นต้อง มีการจัดทำพระราชบัญญัติพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา ซึ่งปัจจุบันดำเนินการตามระเบียบการศึกษาในสังกัด สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อกำหนดนโยบาย ด้านความมั่นคงในวิชาชีพแก่บุคลากร เพื่อให้มีความมั่นคง ในวิชาชีพ

2) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรกำหนดนโยบายให้มี สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และนำเทคโนโลยี สารสนเทศมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ อันเป็น แนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและ ชุมชนท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาระบบบริหารโรงเรียนให้เข้มแข็ง เป็น โรงเรียนคุณภาพมาตรฐานของไทยที่เป็นศูนย์กลาง การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของโลก

3) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรวางแผนในการ จัดสรรงบประมาณให้เป็นสัดส่วนในรูปแบบกอง ทุนการศึกษาของนักเรียน กองทุน กองทุนสวัสดิการครู ซึ่ง มีคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในจัดหา ทุนเพื่อการศึกษา นอกเหนือเงินอุดหนุนประจำปี

### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปมีดังนี้

1) ควรวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการสร้างศูนย์กลาง การเรียนรู้แก่นักเรียนและประชาชนในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิปัญญาล้านนา ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็น การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยการสร้างเป็นศูนย์การ เรียนรู้

3) ควรทำวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าของการพัฒนาศาสนา ทายาทสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป

4) ควรทำวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาในการ พัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

## References

- Chaemchoy, S. (2017). *The school administration in digital era*. Retrieved from <http://www.chulabook.com/description.asp?barcode=9789740337492>. [in Thai].
- Chankan, S. (2015). *Academic Administration of the Buddhist Scripture School in Lampang*. Academic seminar and presentation of National Research Graduate Network Northern Rajabhat University. [in Thai].
- Division of Buddhist Studies. (2009). *The strategies of plan and action plan for educational development in the General Buddhist Scripture Schools (2010 - 2019)*. Nakhon Pathom: National Buddhism Office. [in Thai].
- Ministry of Education. (1999). *Regulation of the National Office of Buddhism on Buddhist Scripture Schools 2003*. Nakhon Pathom: National Buddhism Office. [in Thai].
- Ministry of Education. (2003). *The Handbook of basic school administration and Independent Schools*. Bangkok: Ministry of Education. [in Thai].
- Sophitthammakun, T. (2019). PWS Students' Need Analysis for a Lesson Design in STAR STEMS "A CHEMICAL FREE LIFE". *Kasetsart Educational Review*, 34(1), 31-38. [in Thai].
- Srivita, P. (2018). An Administrative Strategy of Learning Management at Chomthong School, Chiang Mai Province. *Academic Journal of MBU; Lanna Campus*, 7(1), 1-8. [in Thai].